

M

Kertomus Valkeakosken Linnasaaren kiviröykkiöiden kaivauksesta, joka Hämeen museon hoitajan maist. Esko Sarasmon johdolla ja Valkeakosken kaupungin kustantamana suoritettiin 23-26.8.1971.

Kertomukseen liittyy 5 karttaa

35 valokuvaa ,HM 3055K:1-5

löydökset HM 3055: 1-24

Valkeakosken historian kirjoittaja maist. Olli Vuorinen piti työnsä takia suotavana, että koetettaisi selvittää, ovatko Linnasaarella olevat rauniot kansainvaellusajan hautaraunioita, kuten paikkaa 17.7.1923 tarkastanut fil. tri Juliua Ailio oli arvellut.

Tarkastuksessa 22.6.71 tehtiin yhteen raunioista 20x20 cm laajuinen koekuoppa. (Ks. kertomus). Siitä tuli 10-kunta poltetun luun sirua ja tulessa olleita kiviä - tyypillisiä hautaraunion löydöksiä. Samalla kerralla havaittiin, että kahdessa oli saaren kivikasoja hiljan kaiveltu. Oli pelättävissä, että uusia uteliaita penkojia saattoi koska tahansa saarelle poiketa. Tämä oli lisäsyynä siihen, että tutkimukset saarella päätettiin suorittaa kesällä 1971.

Linnasaari, paikkakuntalaisten nykyään myös Linnosaareksi kutsuma, on Yhtyneitten Paperitehtaat Oy:n omistuksessa. Se on kaupungin alueen keskitse virtaavassa Apianvirrassa oleva n. 80 m levyinen ja toistasataa metriä pitkä korkeahko koivikkosaari. Kiviä, joukossa suuria järkäleitäkin, on runsaanlaisesti. Rehevän ruohikon vuoksi oli keskisaarella pienempiä kiviä ja kuopanteita vaikea havaita.

Tutkittavaksi valittiin saaren korkeimmalla kohdalla lounaisosassa olevat muita selvemmin näkyvät 3 kumparetta, jotka ilmeisesti olivat juuri ne, joita Ailio oli arvellut hautaraunioiksi. Ne olivat niin lähellä toisiaan, että mahtuivat kaikki 10 x 12 m laajuiseksi paalutetun kaivausruduston piiriin.

Röykkiö III

Tämä röykkiö oli vähän erillään muista - 3 m päässä röykkiö II:sta. Se oli selväräjäinen n. 3x4 m laajuinen, 30 cm korkea tas^apintainen kumpare. Reunat olivat paikoitte~~ll~~en matalan penkeen tapaiset peltoraunion tapaan. Luoteisessa oli reunakivenä suuri kallionlohkare ja muutamia muitakin isojen ja isohkojen kivien kulmia pisti esiin nurmen pinnasta.

Pintaturpeen poiston jälkeen todettiin röykkiön olevan maansekaisen kummun, jossa kiviä oli kohtalaisen runsaasti; paikoittain niitä oli vierä vieressä, toisin kohdin oli maapintaa enemmän kuin kiviä (K.9). Kivet olivat hyvin erikokoisia, enimmäkseen isohkoja, ø 10-30 cm. Useimmat olivat lohkopintaisia.

Koekaivauksin todettiin, että röykkiön reunaosissa ei ollut kulttuurimaata, vaan kivetkin näyttivät olevan koskemattomassa maassa. Reunaosia ei sen vuoksi paljoa kaiveltukaan. Keskiössä sen sijaan oli jokseenkin yhtenäinen kulttuurimaa- ja löydösalue.

B:4 -ruudussa oli röykkiön reunaosassa turpeen alla puhdas ruskea mäkisora. Sisäkulmassa - c-neljänneksessä - maa oli vähän noki-pitoista, ja osa kivistä oli tulen murentamia. N. 20 cm syvältä löytyi harvaksen olleita poltetun luun siruja ja vähän hiiltä. Maa oli ruskeanharmaata soraa. Samalla kohdalla oli myös polttamattoman luun pala jankon rajassa.

B:5:ssä löydösalue jatkui samatapaⁿisena, a-neljänneksessä oli kulttuurimaata lähes 40 cm paksulta, madaltuen reunoja kohti. Sen seassa oli harvassa poltetun luun siruja. Kiviä maassa oli

vähänlaisesti. Samantapaisena kulttuurikerrosta jatkui vähän A:5 :kin alueelle, jossa siinä oli muutamia poltetun luun siruja, polttamattoman luun pala ja iso eläimen poskihammas.

B:5-6 :ssa suuren keskuskiven pohjoispuolella oli myös löydösalue. Poltetun luun lisäksi löytyi 10 cm syvältä suuri poskihammas. Sen vieressä oli isohkoja hiiliä. Hiiltä oli myös kiven reunan alla länsikulmalla 10 cm syvyydessä.

Maapohja röykkiössä oli ruskeata hiekkaa, mäkisoraa. Palomaata oli havaittavissa vain B:5 a :ssa pieninä läiskinä. Nokea sen vaiheilla ei ollut mainittavasti.

Röykkiö II

Se oli huononlaisesti havaittavissa, sillä korkeutta oli vain n. 20 cm, eikä se ollut yhtenäisen kumpumainenkaan. (K.1). Luoteisreunalla oli tässäkin röykkiössä suuri maakivi, kuten R.III:ssakin muutamien kivien kulmia näkyi harvaksen nurmen pinnassa.

Turpeen poiston jälkeen todettiin, että röykkiön reunaosissa oli yleisesti kiviä vain yhdessä kerroksessa eikä kivitys ollut yhtenäistäkään, mutta reunan kulku oli kuitenkin todettavissa, ja röykkiön kooksi voitiin määritellä n. 3 x 3 m. (K.6). Yleensä kivet olivat keskikokoa tai pienehköjä, ja maata oli kivien välissä. Keskipaiheilla A-B:2 :n rajamailla oli pintaosassa runsaasti pientä kiveä, joukossa kivensäläkin.

A:1 ruudun sisäkulmasta - d-neljänneksestä - löytyi hiilää ja jokunen palanneen luun siru. Löydösalue jatkui A:2 b:ssä. Heti pintaturpeen alta - 10 cm maanpinnasta - tuli isohkoja hiilenpaloja. Niitä oli vielä pohjamaan rajassakin 20 cm syvällä. Syvältä löytyi myös muutamia poltetun luun siruja ja pintamaista pala tullen pitelemätöntäkin luuta.

Kiveys ja kulttuurikerros oli tässäkin röykkiössä vahvinta keskiosassa. Kivien joukossa oli runsaasti myös lohkeilleita ja

tulella mureneita, mutta palomaata tai paksua nokikerrosta, pitkäaikaisen kovan tulenpidon merkkejä ei missään ollut.

Tässäkin rökkiössä oli keskellä muita isompi kivi. Sen ja reunakiven välisellä alueella A-B:2 :ssa oli enin osa rökkiöstä saadusta poltetun luun siruista ja lahon luun paloista. B:2 :ssa poltettua luuta oli paljon 10 cm syvyydellä. Joukossa oli ison kalan selkänikamakin. Kulttuurimaata tällä keskialueella oli 30-40 cm paksulti, reunemmalla 10 cm. Pintakerroksena olleen pikkukiviladelman alla oli humuspitoisessa kulttuurimaassa vain harvakseltaan isohkoja kiviä. (K.14).

Pohjakiveyksessä erikoisin kohta oli A:2 :ssa, jossa metrin matkalla kiveyksen ulkosivu muodostai rökkiön ulkokehää seuraavan kaaren. (K.27).

Ainoa rökkiön esinelöydös oli pintaturpeen alta tullut takonaula, jota ei voida ajoittaa.

Hiiltymät.

Merkittävimmät löydökset olivat kiveyksen ulkopuolella olleet isojen hirsien hiiltymät. A:2:ssa oli nurmiturpeen alla metrin matkalla päittäin kaksi ainakin 20 cm leveän puun hiiltynyttä jätettä.

A:2:ssa oli niinkään 10 cm syvällä, turpeen alla, rinnakkain kolme-syistä päättäen yhdensuuntaista-20 cm levyisten puiden hiiltymiä. Lisäksi B:2:ssa juuri reunakiveyksen ulkopuolella oli muutama edellisten kanssa yhdensuuntainen hiilempala.

Lounaasta , etäämmältäkin haettiin hiiltymien jatkoa ja päätä, mutta kulttuurimaa siellä oheni ja sekaantui turpeen humusmultaan, eikä siinä hiiliä näkynyt.

Rökkiö I

Tämä rökkiö oli edellisen vieressä; välissä oli nurmikkoinen notkelma. Rökkiö oli edellä selostettuja näyttävämpi, tasaisen nurmen peittämä, kuten nekin, mutta selvästi havaittava kumpare.

Sen pinnassa näkyi 10-kunta isohkon kiven kulmaa, osa keskivaiheilla osa reunemmalla. Luoteispuolella oli tässäkin suuri kivi, mutta se oli röykkiön ulkopuolella. (K.35). Ylämaan puolelta lännestä kumpare oli 40 cm korkea (K.11), vastakkaisella puolella maasto laskeutui heti röykkiön reunan luota metrin verran, joten siltä suunnalta kumpu näytti korkealta. Kaakoiskulmasta ulottui röykkiön alle iso kallionkieleke.

Nurmiturpeen alta paljastui hyvin eri kokoisista kivistä koostunut ja pinnaltaan epätasainen raunio (K. 5, 11,13). Samalla osoittautui, että röykkiöiden I ja II välisessä notkelmassa oli myös kiviä, tiivistä 1-2-kerroksista ladelmaa röykkiöitä vähän kapeampana kannaksena. Ainakin siis nykyas#ussaan röykkiöt olivat samaa kiveystä, tavallaan samaa röykkiötä. (K.7, 10)

Kulttuurimaa varsinaisessa röykkiössä oli humuksen tapaista tummahkoa multaa. Kiviä joukossa oli myös pieniä tulen lohkomia kiviä. Röykkiön korkeimmalla kohdalla D:2 :ssa kivet olivat enimmäkseen pienehköjä ϕ 10-20 cm. (K.11)

Tulisija.

Tällä kohdalla oli kaivausten merkillisin löydös, tulisija. Parinkymmenen sentin kivikerroksen alta tuli esiin suuria kiviä, jotka osoittautuivat uunin reunakiviksi. Uunin sisustan täyttäneet kivet oli poistettu, todettiin uunin sisämitoiksi 50 x90 ja korkeudeksi 60 cm.

Pohjalla oli ensin tuuman verran harmaata rapautunutta kivimurskasoraa, jonka seassa oli hyvin runsaasti palanneen luun pieniä siruja. Tämän kerroksen alla oli punertavaa jauhomaista saven palomaata ja sen alla liettynyttä nokea. Kaikissa seinämäkivissä oli tulenpidon merkkejä.

Tulisijaa ei tässä vaiheessa hajoitettu, eikä reunakiviä edes liikuteltu. Ilmeistä oli, että se oli tehty kallionkoloon.

Kollisseinämänä on siinä suuri pystyseinäinen kivenlohkare, joka luultavasti on kalliopohjalla. Muilla sivuilla seinämäkivet ovat pienempiä. (K.29, 30) Lounaisseinän latteahko syrjällään oleva kivi oli alareunasta vähän viisto. Sillä kohtaa oli täytteenä 5 sentin verran samaa punaista palanutta savea, jota oli arinakin.

Uunin suun on oletettava olleen kaakossa. Siinä ei ainakaan enää ollut tavanomaista tilaa, vaan varsin suuria kiviä. Kivien reunan alla oli liettynyttä nokea, ja poltettua luuta oli pohjamaassa kivien edessäkin. Pinnemalla oli tulisijan paikalla myös poltetun luun siruja ja lahon luun paloja. Koekuoppa 26.6. satuttiin tekemään juuri tulisijan suupuolen kohdalle.

Savesta palomuuuri.

Tulisijaan liittyvä erikoinen löydös oli savi, jota ei oltu käytetty vain arinana, vaan myös palomuurin tapaan koko kiukaan luoteisosan ympärillä. Savialue alkoi jo C:2 d:ssä runsaan metrin päässä tulisijan sisäseinämästä. Sitä oli siellä heti pintaturpeen alta lähtien, paikoittain kerrostumaa oli 20-30 cm. Muutamassa kohdassa sen alla oli punertavaa tulen pitelemää maata. Jossakin palassa näytti olevan puun painaman jälkeä. Laadultaan savi oli harmaata, kovaa ja kokkareiksi murenevaa.

Savialueen tuntumassa oli tässä kohdassa suuria hiiliä, yksi oli 15-tuumaista puuta (148-153). Kekäleen luoteispää oli saven sisässä siten, että savea oli myös hiilen alla. Saven päällä oli kulttuurimaata. Keskellä oli kekäleessä poikittainen rako, joka ehkä oli veistetty. Erään 5 sentin levyisen hiilen toinen pää oli jankon päällä, toinen saven alla. Vieressä oli palaneelta näyttävää maata. Yleensä savikerroksen sisässä ei ollut hiiliä.

Tulisijan suuri päätykivi (1.25) oli kokonaan harmaan saven peitossa (K.27) ja vereinen maatasainen kallion pinta niinikään. Saven sisässä oli harvakseen kiviä.

Vielä selvemmin kuin lounaassa, savialue rajoittui hirsijätteisiin luoteessa, D:2 c:ssä. Suuria kekäleitä ei tosin siinä kohdassa ollut mutta savivyöhykkeen reunaosassa oli parikymmenen sentin leveydellä koillis-lounas-suuntaista hiilivyöhykettä, jossa puun syyt olivat saman suuntaiset.

Röykkiön ainoa esinelöydös, 4-särmäinen rautainen nuolenkärki oli vaakasuorassa hiilten ja saven rajalla, varsiputken pää lounaaseen.

Samassa ruudussa röykkiön koillissivulla oli myös hiiltyneiden hirsien jäännöksiä, luode-kaakko - suuntaisia, ja siis suorassa kulmassa C:2 d:n ja D:2 c:n ja samalla myös RII:n A-B:1 n ja A-B:2: n hiiltyneiden kanssa. Hirsihiilytymät A:2 :ssa ja D:2 :ssa ovat samoilla vaakitusluvuillakin.

Onkin luultavaa, että röykkiöiden I ja II hirsihiilytymät ovat jätteitä yhtenäisestä hirsirakennelmasta, kooltaan n. 3,5 x 8,5 (9) m. Tulisija on sijainnut rakennuksen nurkassa. Alaosan tukena on ehkä ollut hirsikehikko.

Hirsien hiilytymät tulisijan eteläpuolella tosin ovat hajallaan, ja voivat olla ainakin osaksi jostain muustakin rakennelmasta. Heti pintakerroksen alta tuli jo useissa kohdin luita ja hiiltä. C:1 d:ssä oli syvällä useita suuria kekäleitä. Kahdessa isoimmassa syyt olivat koillis-lounas suunnassa. Toinen (178-186) oli 12-tuumaista puuta, toinen oli alaspäin kalteva (1.96-2.03), mutta se saattoi olla kiviä vastaan painunut.

Hiilten luona oli vähän poltetun luun siruja, joukossa kalan nikamäkin. Lahoo luuta oli runsaasti; yhdessä leukaluupalassa suuren eläimen poskihammastakin. Yksi luista oli pohjamaan rajalla 40 cm syvällä (212).

C:2 a:ssa oli vain vähän poltettua luuta 10 cm syvällä (168). Savea oli 10-kunta n. 5 cm läpimittaista möykkyä, yksi kliingin näköinenkin pala. 15 sm syvässä punaruskeassa nokipitoisessa hiekassa.

Vielä syvemmälläkin oli kulttuurimaassa tiuhanlainen hiilipesäke.

D:1 a:ssa oli jo I kerroksessa lahon luun pala. Samalla kohdalla syvemmällä oli pari suurta hiiltyneen hirren palaa (208), joista toinen (210) nojasi kallionkielekkeeseen (K.23)

D:1c:ssä jatkui C:1d:n luualuetta. Lahon luun paloja oli runsaasti, joukossa isoja raajojen niveliäkin. Niitä oli jo lähellä pintaa 10-30 cm syvällä. Tulessa olleen luun sirujakin oli jonkun verran; kalan nikamakin.

Koekuoppia.

Kaivuumiehenä ollut kirvesmies Aarre Sallinen käväisi kaivauksia lopeteltaessa haeskelemassa kiveyksiä kaivausruduston ulkopuoleltakin. N. 8 m rudustosta pohjoiseen metriä alemmalla maaston tasolla oli nurmen seassa pienehköjä kiviä n. 2x3 m alue. Siihen tehdystä koekuoppa IV:stä tuli muutama poltetun luun pala - saman näköisiä kuin röykkiöistäkin tavatut luut -, hiiliä ja tulessa murenneita kiviä sekä esinelöydöksenä rautapala (3055:3). Se näytti meisselillä katkaistulta raakarautatangon palaselta.

Koekuoppa V oli edellisestä n. 3 m koilliseen niinikään nurmen seasta vaivoin todettavissa olevassa kiveyksessä. Isohkojen kiven kulmia näkyi n. 2x2 m alalla. Koekuopasta tuli poltetun luun pala, hiiliä ja tulen murentamaa kiven sälää. Maaperä oli samaa ruskeaa mäkiniekkaa, kuin kaivettujen röykkiöidenkin alueella.

Keskemällä saartakin oli ainakin parissa kohdassa epämääräisempiä kiveyksiä, joissa näytti olevan tulenpidon merkkejä.

Tutkimukset kestivät 3½ päivää. Työmiehinä olivat Aarre Sallinen, Raineri Nieminen, Kaarle Willberg ja Ossi Eriksson.

Tuloksesta.

Tutkitut röykkiöt, joden selvittäminen oli kaivausten varsinaisena tarkoituksena, eivät ilmeisesti olleet polttohautoja. Niiden luulöydöksiä ei ole tutkittu, joten on mahdollista, että poltettujen luiden joukossa olisi ihmisluutakin, mutta todennäköisesti kaikki luut ovat eläinaterioiden jätteitä. Se että röykkiöissä ei ollut polttohautojen tavanmukaisia esineitä, ei sinänsä estäisi olettamasta, että ne olisivat hautoja, sillä erityisesti kansaivaellusajan polttokalmistoissa on usein esineettömiäkin hautoja. Melko hyvin rauniot sopisivat myös uhri- tai jäteraunioiksi, joita rautakaudella asutuilla seuduilla on tavattu ; etenkin jos luulöydösten lisäksi olisi vielä tullut keramiikan palasia.

Merkittäväintä kuitenkin on, että kaikissa röykkiöissä ja myös niissä vaatimattomissa kivikoissa, joihin koekuoppia tehtiin, löydökset olivat samantapaisia: poltettuja ja polttamattomia luita, tulen murentamia kiviä ja jonkunverran hiiliä tai nokea. On ilmeistä, että näissä kaikissa kohdissa on samaan tapaa, ehkäpä samoihin aikoihinkin, kivikasojen päällä kypsennelty lihoja ja kaloja aterioita varten. Tulenpito ei liene ollut kovin voimallista tai pitkäaikaista, koskapa palomasta tai mustia nokikerrostumia ei mainittavasti esiintynyt missään kohdassa.

Poikkeuksena oli tulisija, jossa oli kovasti pidetty tulta ja paljon paisteltu lihojakin. Se on voinut olla avoin hiillostusuuni eli grilli tai keittotulisija, mutta ei mikään estä pitämästä sitä kiukaanpohjanakin.

Joka tapauksessa tämä uuni on aikaisemmalta ajalta kuin pinnemmalla senkin kohdalla olleet ruuanteon jätteet, jotka olivat samanlaisia ^{kuin} muiden röykkiöiden ja koekuoppien vastaavat löydökset. Uunin ja seinänraosta (?) löytynyt nuolenkärki antaa jonkinverran mahdollisuuksia tämän rakennuksen ajoittamiseenkin. Nuoli on nimit-

täin keskiaikaisen jalkajousen sotanuoli. Jalkajousi on meillä ollut käytössä kauan, n. v. 1250-1800, mutta sota-aseena sen käyttöaika on ollut pääasiassa v. 1300-1570 (-1600).¹⁾ Lähinnä näitten vuosien väliseltä ajalta voidaan olettaa Linnasaaren hirsirakennuksen olevan peräisin.

Näyttävimmät rakennelmat Linnasaarella ovat vallikaivannot, eteläkulmauksessa suorassa kulmassa toisiinsa olevat ojanteet. On mahdollista, että niillä ja hirsirakennuksella on jotakin yhteyttä keskenään, sillä hirsirakennelman seinät ovat täsmälleen kaivantojen sivujen suuntaiset; n. 4,5 m on hirsiseiniensä kaivannon väliä. - Tämän kokoiselle hirsirakennukselle oli saarella ollut muualla vaikka kuinka monta tasaisempaa ja kivettömämpää rakennuspaikkaa.

Muinaistutkija Hj. Appelgren-Kivalo on sanomalehti "Hämäläisessä" v. 1886 olleessa kirjoituksessa maininnut löytäneensä Linnasaarelta keskiaikaisen rakennuksen pohjan. Edellä selostettua hirsirakennelmaa hän ei tarkoittanut, sillä sitä ei ilmeisesti ole aikaisemmin tutkittu. Ks. Liite.

=====

1) Vanhimmat jalkajousen nuolenkärjet maastamme ovat löytyneet Liedon Vanhalinnan linnavuorelta, joka on jäänyt käytöstä 1200-luvun puolimaissa. Nuolenkärkiä on sieltä pomittu jo lähes sata, ja ovat ne samaa tyyppiä kuin Linnasaaren nuolikin. Nuorempia nuolenkärkiä on useista keskiajan linnoistamme. Tuliaseet alkoivat sotakäytössä tulla jalkajousien tilalle Ruotsi-Suomessa 1500-luvulla. Venäjän sodassa v. 1556-57 vaihdettiin jo osa jousimiehistä pyssymiehiin, mutta vielä sodassa v. 1563-70 pienehkö osa Ruotsin armeijasta käytti jalkajousia. V. 1644 osalla taalaikaista nostoväkeä oli jalkajouset ja v. 1678 kahakoissa Norjan rajalla ruotsalaiset talonpojat käyttivät näitä jousia. Metsästysaseena, erityisesti oravanpyynnissä, jalkajousta meillä käytettiin 1800-luvulle asti. 1400-luvun teräskaarisella jalkajousella on todettu olleen kantomatkaa keskimäärin 310 m ja tehokas ampumaetäisyys 150 m. (Kulturhist. Lexion för Nordisk medeltid I, Alm, J.: Vapnens historia)

11.

Jo ennen Hj. Appelgreniä on Valkeakosken Linnasaaren muinaisjäännöksiin kiinnitetty huomiota. Op. J.V.Hirsjärvi luettelossaan vuodelta 1881-2 "Muinaisjäännöksiä Tammelan kihlakunnassa" kertoo saarta kutsuttavan Linnasaareksi. "Siihen on yritetty rakentaa jonkinmoista hirsivarustusta. Noin 25 metriä saaren Walkiakosken puoleisesta reunasta on matala nelisivuinen kivivarustus. Sen pituus on lähes 42 metriä ja leveys noin 28,5 metriä. Walkiakosken puoleisella sivulla on kivi-alustuksen ulkopuolella kaivanto, jonka leveys on keskimäärin 5 metriä ja syvyys 9-12 desimetriä. Koillispuoleisella sivulla on kiviä vähän runsaammasti, mutta pohjoispuolisessa nurkassa on aukko. Kivet ovat pienenlaisia mukuloita, ja huolimattomasti niitä siihen on mätätty. En kuullut mitään kertomusta Linnasaaresta." (Kert. Kansallismuseon top. arkistossa).

"Hämäläisessä" v. 1886 mainitusta Hj. Appelgrenin tutkimuksesta Valkeakosken Linnasaarella ei ole kertomusta Kansallismuseon arkistossa. Sen sijaan sieltä löytyi kylläkin vanha Linnasaaren tutkimuskartta 1:400. Se on signeeraamaton, mutta piirtämistavasta päätellen se on Hj.Appelgren-Kivalon tekemä ja ilmeisesti juuri vuodelta 1886. Ks.Liite.

Karttaan on piirretty kivivarustukset juuri sen tapaisia, kun J.V. Hirsjärvi ne oli kuvannut. Siitä ilmenee myös, että vallikaivantojen kulmauksen täytetty kohta on silloin tukittu ja täytetty. Luoteissivun kivikossa oleva hajoitettu kohta, johon tarkastuksessa 22.6.71 kiinnitettiin huomiota, on myös Appelgrenin töitä. Lehtiartikkelissa mainitulla rakennuksen paikalla tarkoitettane karttaan kauimmaksi itään merkittyjä kivistä, jotka näyttävät kivijalalta.

Tampere, 13.5.1972

Esko Saraso

Esinelöydökset Valkeakosken Linnasaaren kaivauksissa
23-26.8.1971 Hämeen Muuseossa Ks. Kaiv. kertomus.

3055:1 Putkinuolenkärki, nelisärmäinen, lyhytkaulainen,
putken suussa rako.

Pit. 7,7 , paksuus 1,1 , putki ϕ n. 0,9 (sisältä)
cm. Paino n. 20 gr.

Ruostekyhmyinen

L. Röykkiö I:n D:2 ruudusta, vaak. kork
1.53. Oli vaakasuorassa, savessa palomaan
rajassa. Palomaassa oli hiiliä.

:2 Takonaula, pitkä ,hoikka, taipunut.

Pit. 10, ϕ 0,5 cm. Kärkiosassa palopatinaa.

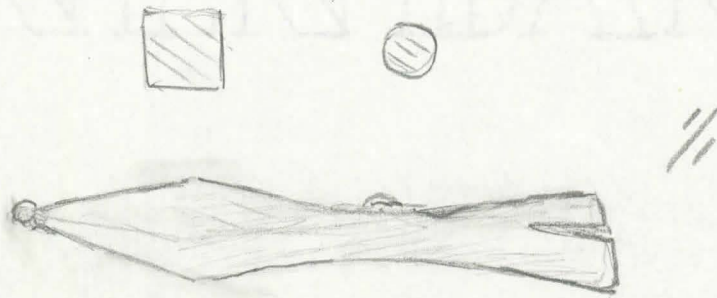
L. Röykkiö II:n B:2:sta pintaturpeen alta.

:3 Rautapala. litteä, meisselillä (?) kuumana katkaistu.

Pinta karkea, työstämätön. Ruostekuhmuinen.

6,5 x 4 x 1 cm.

L. Koekuopasta IV.

3055:1

Massatavara-löydökset Valkeakosken Linnasaaren
kaivauksista 23-26.8.1971 Hämeen museossa

RÖYKKIÖ I

Ruutu C:1

3055:4a Lahoa luuta n. 400 gr. (ko. 2.112) (ison eläimen leukaluuta ja hammas)

b Poltettua luuta n. 20 gr (kalan nikamakin)

c Hiili- ja maanäyte

Ruutu C:2

3055: 5 Laho luu, savikerroksen alta , syvältä

6 Kliinikipala, 16 cm syvästä, nokipitoisesta punaruskeasta maasta.

7 Savea 10 möykkyä

Luuta 2 palaa

8 Hiiliä I kerroksesta.

9 C:2 a

9 poltettua luuta 30 murua (ko. 1.68)

Ruutu D:1

3055: 10 laho luupala (ko. 1.64) I kerr.

11 a lahoa luuta 20 palaa n. 250 gr (isoja niveliä ja nokisiakin)

b polt. luuta 32 sirua (isoa hammasta, kalan selkänikamia)

12 a lahoa luuta 35 pal. (isoja niveliäkin)

b polt. " 30 sirua

Ruutu D:2

3055: 13 a lahoa luuta 70 palaa , n. 500 gr

b polt. " 25 sirua

a-b yhdessä kasassa humuksen alla 20-30 syvällä.

14 lahoa luuta 6 palaa

poltt. luuta d-neljänneksestä.

15 a " " n. 250 gr

b palomaanäyte

a-b tulisijan sisältä, pohjalta

RÖYKKIÖ II

Ruutu A:1

3055:16 palan. luuta 3 sirua
hiili

Ruutu A:2

3055: 17 lahoa luuta 4 palaa
polt. " 4 " I kerros

Ruutu B:1

3055: 18 a polt. luuta n. 100 gr
b lahoa " 12 palaa
hiiliä

Ruutu B:2

3055: 19 a polt.luuta n. 700 gr (kalan nikama)
b lahoa " 12 palaa
c hiiliä.

RÖYKKIÖ III

Ruutu A:5

3055: 20 a polt.luuta 14 sirua
b eläimen poskihammas ja laho luu
c hiiliä.

Ruutu B:4

3055:21 polt.luuta 20 gr

Ruutu B:5

3055: 22 " " 100 gr , hammas

KOEKUOPPA IV

3055: 23 " " 4 palaa , hiiltä

KOEKUOPPA V

3055: 24 " " 4 " , isohkoja.

Valkeakoski, Linnasaari

23-26.8.71

3055 K:3
Röykkiö III ennen kairaus-
ta. - Länsiluoteesta.

K:9
R III pintapuhdistuksen
jälkeen. - Lännestä.

K:1
Tutkittava rinne, edessä
R II, takana R I - Etelälounaasta

K:8.
Osa röykkiöistä
III, II ja I, keskellä R II:n
kuntopistekin - Etelälounaasta

Liittyy E. Sarasman kair. kerh. 13.5.72

Vaakeakoski, Linnasaari
23-26.8.71

Röykekiöt I ja II ja välimotkelman 30 55 K:10
kivet pintapuhdistuksen jälkeen. - Koillisesta, ←

Röykekiöt II ja I pinta - K:7
puhdistuksen jälkeen -
Etelästä?

Röykekiöt II pohjakiviä? K:24
kaareissa A:2:109. Hilipailika
kameran varjon yläpuolella -
Etelästä.

Lütky E. Sarsmon kair. kerh. 13.5.72.

K: 35

K: 5

K: 12

K: 11

K: 13

3055 K: 35 Pöykkiö I nurmet-
tuneena tarkastuksessa 22.6.71.
Kaakosta.
: 5. Pintapuhdistuksen jäl-
keen - Paikka - ed.
: 12 R. II ja I pin tapuhd.
jälkeen, edessä muuta A. I. -
Etelästä.
: 11. R I pin tapuhd. jälk -
Länneestä.
: 13. R I paalutettuun ennen
kaivausta. Keskipaalu kulisi-
jan kulmalla. - Etelä-kaakosta.

↑

Littyys P. Sorason kaiv. kert. 13.5.72

Valkeakoski, Linnasaari

23-26.8.71

3055 K:16
Röykkiö II, turve poistettu,
vanha leikkauksen kohdalla -
Etelästä?

R II, leikkauksen, nielä K:14
A:1/A:2 in rajalla -
Etelä-kaakosta.

Kaupungin "muna-
harava" R II -sa ei
tyhjää myhjäsoy.
Toustaalla R I -
Lounaasta.

K:4

Lüthy P. Sarasonin kät. kert. 13.5.72

Valkeakoski, Linnasaari

23-26. 8. 71

↓

→

K:17

Röykkiö I, hiilillä d:2:osa -
hormaasta.

K:15

3055 K:15 R I, liikkau-
sta ja hiilillä d:1 d:osa -
keräyksestä.

K:20

R I, liikkau-
sta ja hiilillä d:1 d:osa -
Etelä-kätköstä.

K:23

R I, hiilillä kalliota
kyljessä d:1 d:osa -
Kätköstä

K: 27. Kivien pinnat

K: 27

K: 29

K: 28

K: 30

HM 3055:1

:3

:2

3055 K: 27. R I, tulisiijän pääty-
kivi (1.25) ja sen leveys-? = muo-
den työpaikka - Lännessä?

:29 R I, tulisiijä puiden-
jättä - Luoteesta.

:28 R I, tulisiijä ompus-
kella - Kaakosta.

:30 R I, tulisiijä + 1 m mität,
- Etelästä?

Valkeakoski, Linnasaari

23-26. 8. 71

3055 K: 31 Linnasaari
mudelta riippusileältä
alavinan puolelta - Etelä-
lästä.

K: 25

K: 26

K: 24

:25 Vallikaisanto, 3 m
latta. - Itäkaakosta
:34 Kaivannon reuna ja
notkelmaa kair. alueen
itäpuolelta. - Lounaasta.
:26 Kaivausalue valli.
Kaivannon takaa. Mieh.
het munduston kulmissa -
Pöytästä.

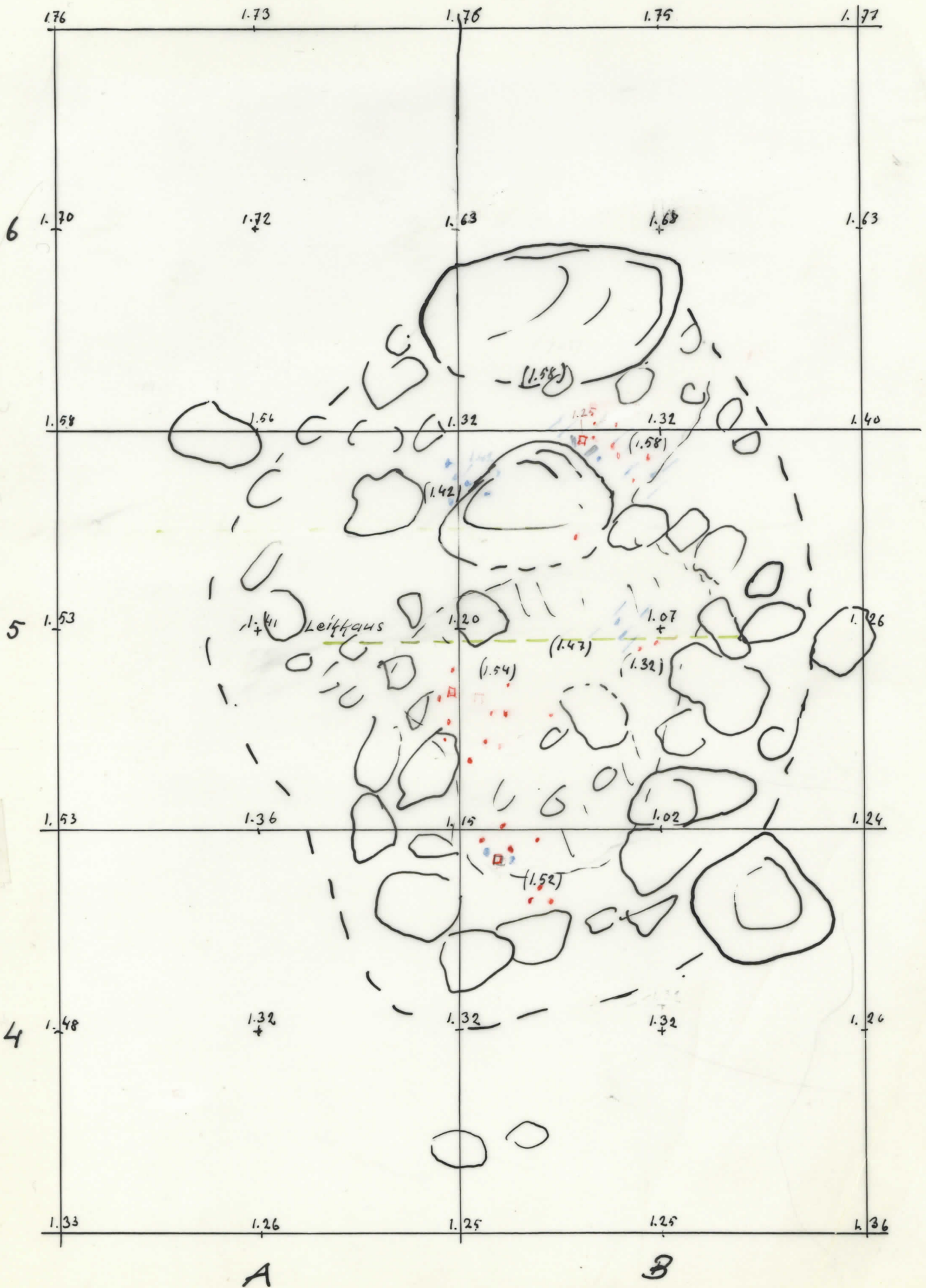
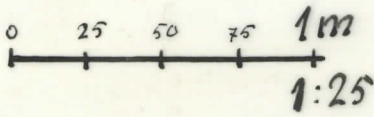
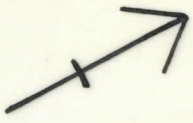
Lühtyy P. Sarasmon kair. kerh. 13. 5. 72

VALKEAKOSKI

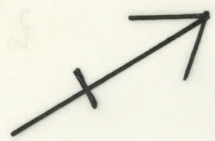
Linnasaari. Röykkiö III

E. Sarasmon kair. 23-26.8.71

□ = laho luu • = poltettu luu — = hiittä (a.m.) pohja

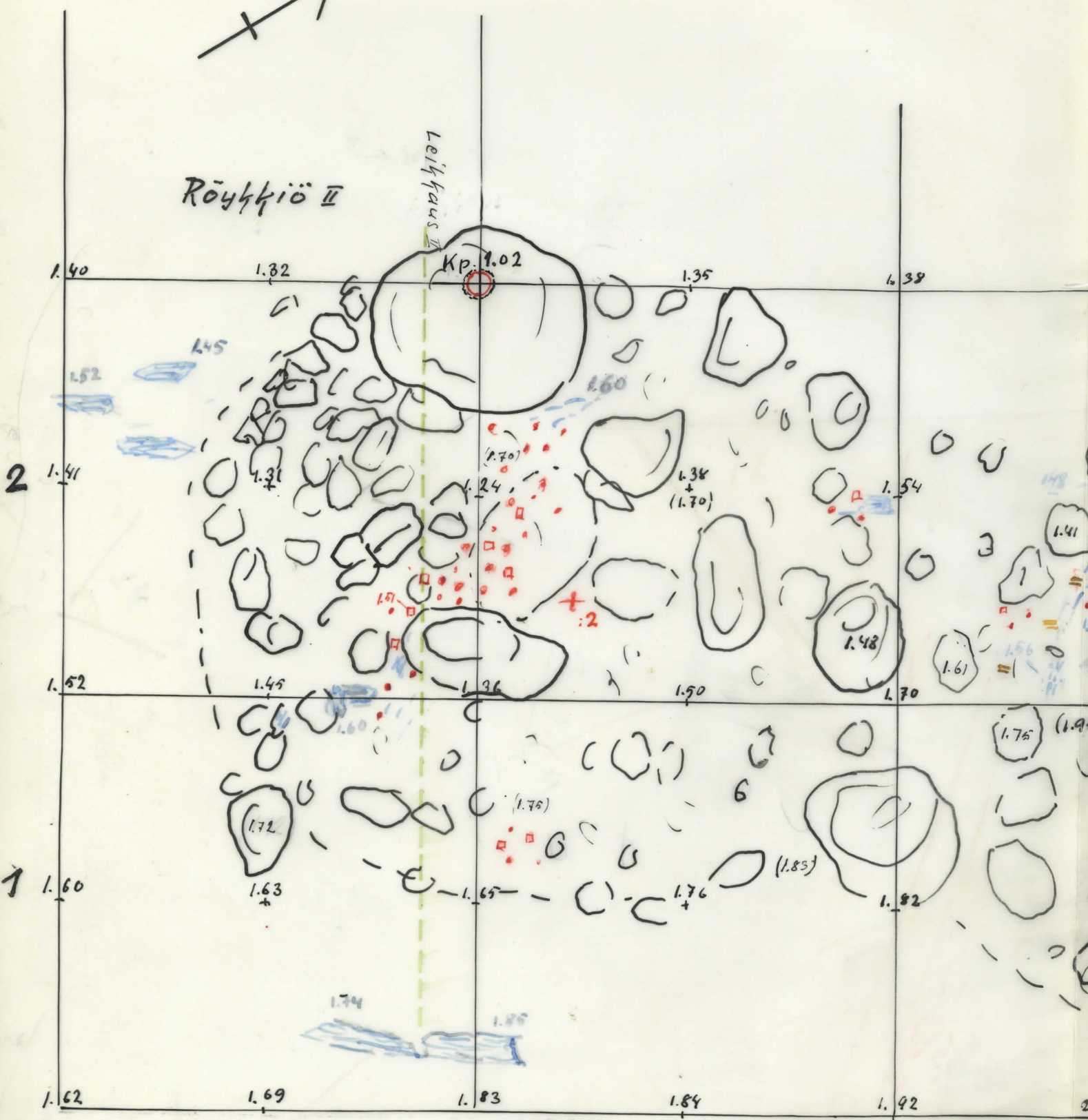
Liittyä kair. kertom. 13.5.72.

Röykkiö II

Leikhaus II

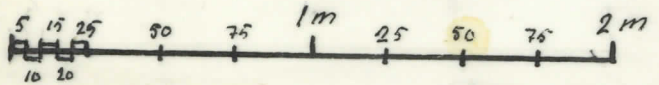
Kp. 1.02

A

B

C

1:25

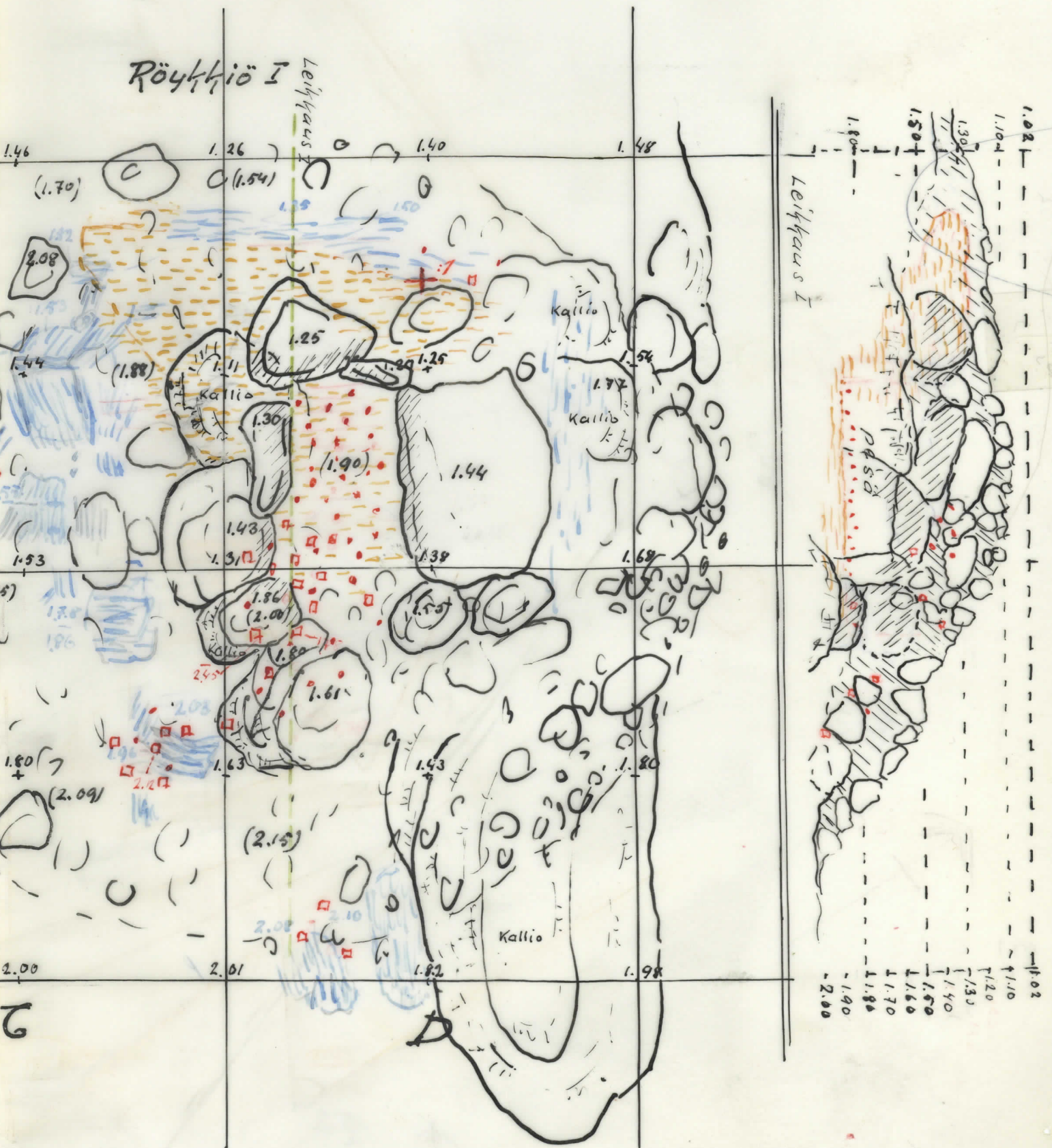
+	-	+		
	c		d	
-	+	-		
	a		b	
+	-	-	+	

VALKEAKOSKI

Linnasaari. Röykkiöt I, II

E. Sarasmon kaivaus 23-26.8.1971

- kekäleitä ja syynsuunnat
- savi
- laho luu
- poltettu luu
- (0.00) pohjaveakitus
- + 3055:1 = nuoli
:2 = naula

Karttapiirros

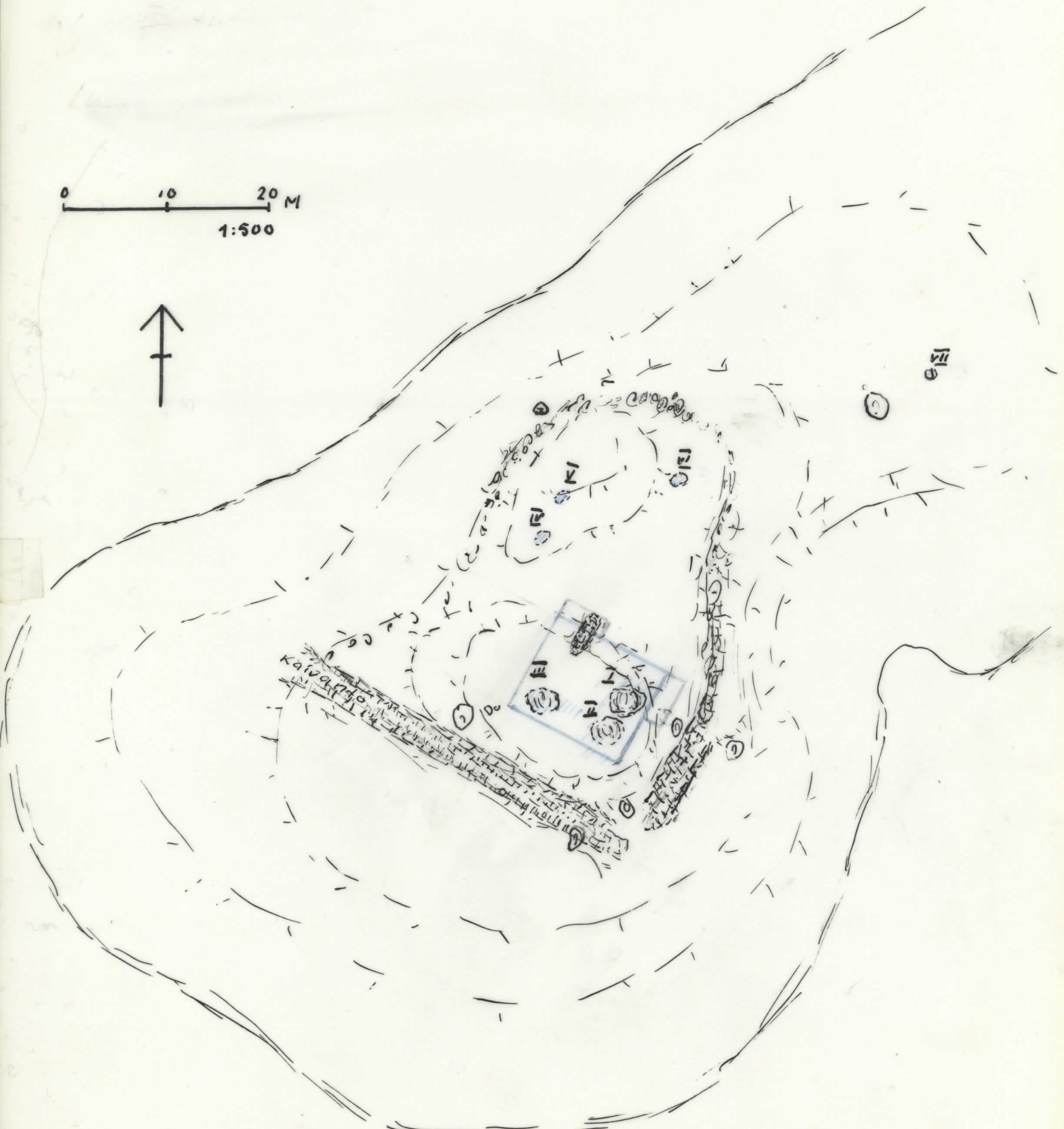
VALKEAKOSKI

Linnasaari

E. Sarasmo 23-26.8.71

I-VII tutkittuja
kohtia

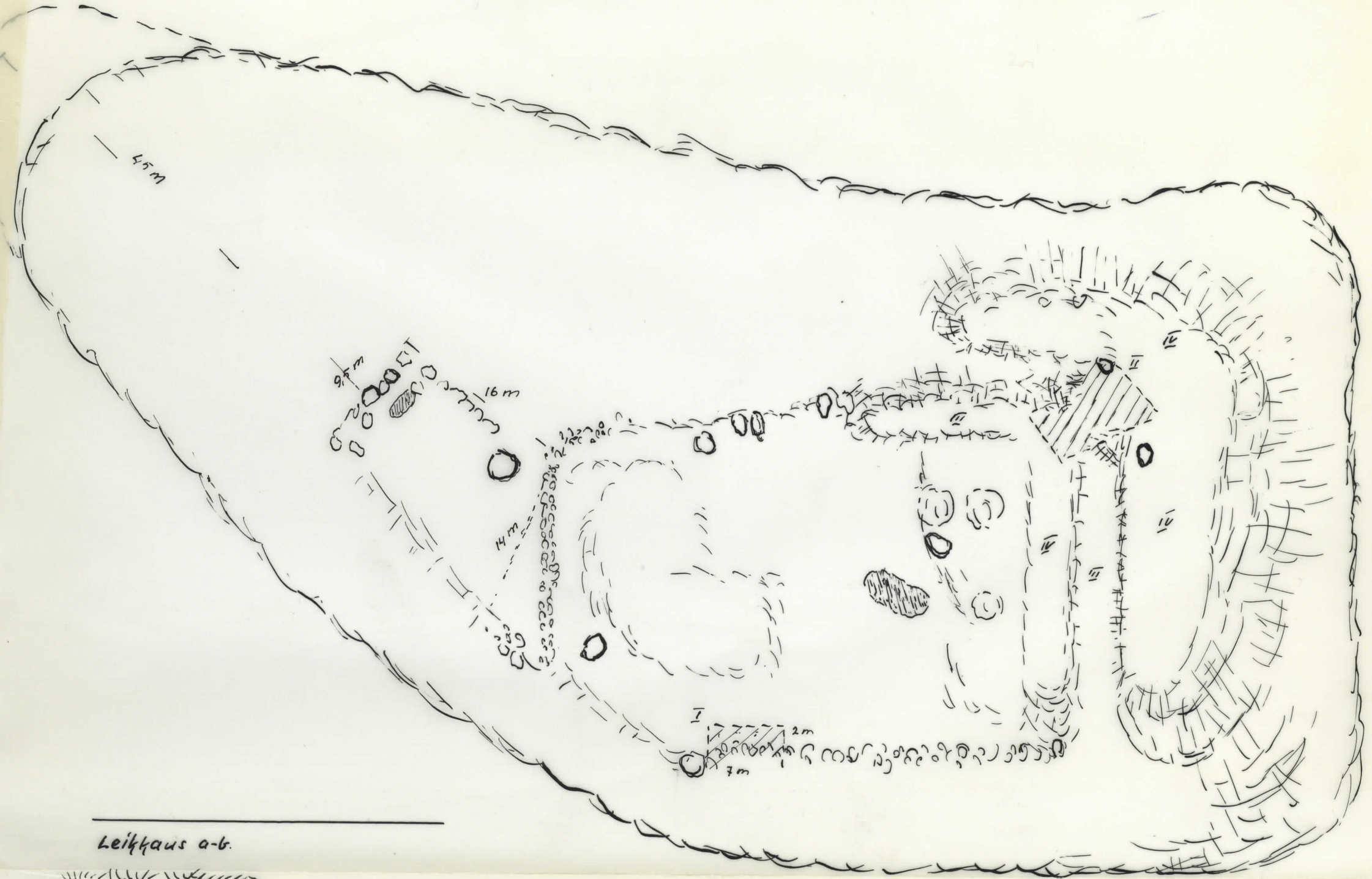
0 10 20 M
1:500

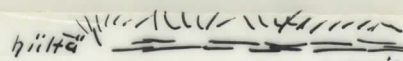
Liittyy kairu. kertom.
13.5.72

VALKEAKOSKI

Linnasaari

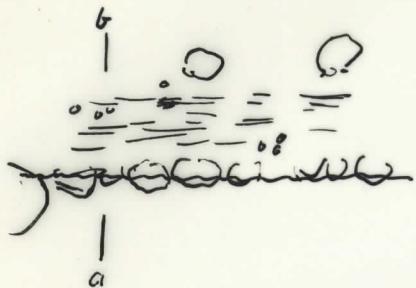
Leikkaus a-b.

 hiltä

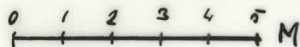
 runnaisista hiekun kivien

hiiltä
 hiiltä
 punaista hiekkakiveä
 punaista hiekkaa

Kaivaus I

•• polt. luuta

1:80

Suuria kiviä rannoilla.

I Kaivaus

II Tutkittu

III Vallihauta

IV Vallia

Kuoppa

1:400

Kopio kartasta Kansal-
 lismuseon top. arkistossa
 Todennäköisesti v. 1886
 Hj. Appelgrenin kaivaus.